

Cuvânt-înainte

Prof. univ. dr. habil. **Adrian Constantin STOICA**

Punctul de plecare al acestui volum îl constituie conferința națională „*Criza procesului legislativ și a calității legii în România, stat de drept, democratic și social, membru al UE*”, organizată de Facultatea de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța, în parteneriat cu Secția de drept internațional și drept comparat a Academiei de Științe Juridice din România și în colaborare cu ELSA Constanța (The European Law Students’ Association).

Volumul de față conține aproape toate lucrările acestei conferințe, lucrări inițiate în același spirit și cu aceleași motivații cu tema ei generală, deoarece autorii sunt cunoscuți doctrinari, oameni politici, practicieni ai dreptului sau doar cadre didactice universitare.

La prima vedere, tema generală a conferinței ar releva o perioadă de tensiune sau de tulburare socială întrucât, din punct de vedere etimologic, cuvântul „criză”, care provine din limba franceză (*la crise*), evocă potrivit *Dicționarului Explicativ al Limbii Române* acea „fază în evoluția unei societăți marcată de mari dificultăți – economice, politice, sociale etc.”. Or, noțiunea a fost privită de către organizatori, dar și de autori, în sensul său tehnic, tocmai datorită contextului actual în care se află sistemului legislativ național al României, stat de drept, democratic și social, membru al UE.

Astfel, această criză a sistemului nostru legislativ poate fi determinată, pe de o parte, ca urmare a intervențiilor repetate din ultimii ani a puterii executive în procesul legislativ, cu ocazia adoptării unui număr impresionant de ordonanțe de urgență, iar pe de altă parte, ca urmare a uniformizării legislației naționale cu legislația UE.

Procesul legislativ reprezintă o expresie importantă din toată activitatea sistemului politic. În actualul context putem discuta despre procesul legislativ al unui sistem politic național al fiecărui stat membru al Uniunii, dar și despre procesul legislativ al sistemului politic european.

Sistemul politic european a fost considerat un sistem consensual, însă criza generată de pandemia de COVID-19 și, mai nou, de agresiunea Federației Ruse asupra teritoriului Ucrainei a schimbat această paradigmă și ne putem aștepta ca pe viitor să fim în prezența unei limitări a acestui consens, în special în cadrul instituțiilor europene. Pe de altă parte, sistemul legislativ al României se află într-un raport permanent cu instituțiile UE și de aceea mecanismele legislative interne trebuie să fie cât mai eficiente și rapide, pentru a interveni normativ în cele mai noi raporturi juridice.

Tocmai din aceste considerente, prezenta cercetare colectivă poate constitui un reper important cu privire la starea actuală a procesului legislativ din România. De asemenea, această lucrare poate fi considerată o reflecție asupra modului de operaționalizare a conceptului de „consens legislativ național sub presiune”, adică parcursul anumitor inițiative legislative în contextul interpretării greșite de către unii politicieni români a raporturilor naționale cu instituțiile europene. De multe ori, au fost vehiculate tot felul de opinii nefondate, potrivit cărora orice inițiativă legislativă națională trebuie să primească un aviz obligatoriu din partea acestor structuri supranaționale, înainte să se transforme în act normativ și mai apoi să fie promulgat.

Însă rareori au fost exprimate opinii pertinente potrivit cărora în conținutul Tratatului Uniunii Europene (TUE) există dispoziții care reglementează principii esențiale (principiul subsidiarității, al proporționalității și principiul atribuirii competențelor – art. 5), ce consacră un echilibru între interesul european și cel național în adoptarea oricărei inițiative legislative (de către instituțiile europene sau, în sens invers, de către parlamentele naționale). Potrivit acestor principii și în aplicarea Protocolului 2 al Tratatului de Funcționare a Uniunii Europene (TFUE), și Comisiei Europene îi revin o serie de obligații, atunci când urmează să propună un proiect de act normativ unional, trebuind să realizeze o consultare obiectivă cu toate parlamentele naționale ale țărilor membre ale UE.

Prefață

Concluziile Conferinței Naționale „Criza procesului legislativ și a calității legii în România, stat de drept, democratic și social, membru al UE”, desfășurată în zilele de 13-14 octombrie 2022, la Constanța, în organizarea Secției de drept internațional și drept comparat a Academiei de Științe Juridice din România și Facultății de Drept și Științe Administrative a Universității „Ovidius” din Constanța

Prof. univ. dr. **Marin VOICU**

I. Introducere

1. Anual, cele două instituții organizează, în parteneriat, *Sesiunea științifică a Doctorilor Honoris Causa ai Universității „Ovidius”, Facultatea de Drept și Științe Administrative*, pe o serie de teme de interes major național și de actualitate, invitând și alte personalități ale vieții academice și universitare, precum și ale administrației statului român.

În cadrul fiecărei sesiuni științifice se acordă titlul de Doctor Honoris Causa uneia dintre personalitățile lumii juridice, de mare notorietate și cu o apropiere substanțială de Alma Mater ovidiană, precum: acad. prof. univ. dr. Liviu Pop, prof. univ. dr.h.c. Nicolae Popa, președintele Secției de teorie, istorie și filozofie a dreptului a Academiei de Științe Juridice din România și președintele Consiliului de onoare al Academiei de Științe Juridice din România și al Consiliului de Administrație al Fundației „Elias” a Academiei Române, prof. univ. dr. Mircea Duțu, director al Institutului de Cercetări Juridice „Andrei Rădulescu” al Academiei Române, președinte fondator și rector al Universității Ecologice din București, prof. univ. dr. Valeriu Stoica, Universitatea din București, fost ministru de stat și ministru al Justiției (1997-2000), prof. univ. dr. Ioan Leș, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, fost ambasador în mai multe state de limbă latină, prof. univ. dr.h.c. Verginia Vedinaș, Universitatea din București, președintele Institutului de Științe Administrative „Paul Negulescu”, redactor-șef adjunct al Revistei de Drept Public, contribuitoare deplină la elaborarea Codului administrativ, prof. univ. dr.h.c. Marin Voicu.

2. Prilejul sesiunilor științifice ale Doctorilor Honoris Causa a fost extins anual la nivel de *Conferință națională la care au fost invitați reprezentanți ai autorităților și instituțiilor centrale, profesori și practicieni renumiți, care au expus comunicări de înaltă ținută științifică și cu un remarcabil interes teoretico-practic*, precum: vicepreședintele Senatului, Robert Cazanciuc, Avocatul poporului, Renate Weber, președintele Consiliului Legislativ, dr. Florin Iordache, președintele Curții Constituționale, dr. Marian Enache, președintele Academiei de Științe Juridice din România și al Uniunii Juriștilor din România, prof. univ. dr. Ioan Chelaru, rectorul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, prof. univ. dr. Tudorel Toader, prof. univ. dr.h.c. Valeriu Stoica de la Universitatea din București, foștii președinți ai Curții Constituționale – prof. univ. dr. Valer Dorneanu și prof. univ. dr. Nicolae Popa, prof. univ. dr. Iulia Antoanella Motoc, judecător la CEDO și fost judecător la Curtea Constituțională, prof. univ. dr. Marian Nicolae, președintele Secției de drept privat a Academiei de Științe Juridice

din România, prof. univ. dr. Mircea Duțu, prof. univ. dr. Verginia Vedinaș, prof. univ. dr. Marieta Safta, prof. univ. dr. Bogdan Ciucă, prof. univ. dr. habil. Adrian Constantin Stoica, decanul Facultății de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța, și alți profesori de la Universitățile din Galați, Suceava, Iași, Craiova, Cluj-Napoca și altele.

3. La Conferința Națională din 13-14 octombrie 2022, tematica a cuprins comunicări adecvate și pline de idei, opinii și viziuni:

– „Trăim deja o criză a dreptului?”, prof. univ. dr.h.c. **Nicolae Popa**, Universitatea „Nicolae Titulescu” din București;

– „Exigențele constituționale privind calitatea legii”, dr. **Marian Enache**, președintele Curții Constituționale;

– „Contribuția Consiliului Legislativ la procesul legislativ și la calitatea legii”, dr. **Florin Iordache**, președinte al Consiliului Legislativ;

– „Legiferarea superficială: compromiterea statului de drept, a drepturilor și libertăților constituționale”, **Renate Weber**, Avocatul poporului;

– „Jurisprudența CEDO privind calitatea legii”, prof. univ. dr. **Iulia Antoanella Motoc**, Universitatea din București, judecător CEDO;

– „Nodul gordian al crizei legislative sau revizuirea Constituției”, prof. univ. dr. **Ioan Chelaru**, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București;

– „Lumini și umbre în procesul legislativ din Parlamentul României”, prof. univ. dr. habil. **Bogdan Ciucă**, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați;

– „Tensiuni în sistemul judiciar”, prof. univ. dr.h.c. **Tudorel Toader**, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași;

– „Adoptarea tacită a legii. Avantaje și efecte adverse”, prof. univ. dr.h.c. **Valer Dorneanu**, Universitatea „Nicolae Titulescu” din București;

– „Preeminența dreptului într-o societate democratică. Securitatea juridică și calitatea legii, imperative ale statului de drept și democratic”, prof. univ. dr.h.c. **Marin Voicu**, Academia de Științe Juridice din România;

– „Marea dilemă a legisticii: între (complexa) elaborare genetică și (simpla) redactare tehnică a textului actului normativ”, prof. univ. dr.h.c. **Mircea Duțu**, Institutul de Cercetări Juridice „Andrei Rădulescu” al Academiei Române;

– „Echilibrul dintre reglementare, dereglementare și nereglementare – un pod prea îndepărtat?”, prof. univ. dr.h.c. **Valeriu Stoica**, Universitatea din București;

– „Decizii, recomandări și avize în sistemul instituțiilor europene: realități și perspective”, prof. univ. dr.h.c. **Ioan Leș**, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu;

– „Transformarea regulilor în excepții și a excepțiilor în reguli – caracteristica negativă a procesului legislativ din România”, prof. univ. dr.h.c. **Verginia Vedinaș**, Universitatea din București;

– „Control și echilibru în mecanismul delegării legislative. Rolul parlamentului în asigurarea caracterului de excepție al legiferării”, prof. univ. dr. habil. **Marieta Safta**, Universitatea „Titu Maiorescu” din București;

– „Unele efecte juridice imperative ale «avizelor externe» consultative asupra procesului legislativ și a jurisprudenței instanțelor naționale”, prof. univ. dr. habil. **Adrian Stoica**, Universitatea „Ovidius” din Constanța;

– „Succinte considerații privind constituționalizarea și mondializarea statului de drept «realitate conflictuală» a raportului dintre dreptul intern al statului și dreptul internațional”, prof. univ. dr.h.c. **Marin Voicu**, Universitatea „Ovidius” din Constanța.

II. Sinteza concluziilor din comunicările prezentate

1. *Legile în România* constituie un factor de dezorganizare, de facilitare a abuzurilor autorităților și a degradării valorilor democratice.

1.1. România are în vigoare numeroase legi *eronate și cu inadvertențe*, care se aplică inflexibil și după anumite conjuncturi, recomandări/avize externe, oricare ar fi condițiile vieții (a se vedea și „Doctrina dreptului viu”).

1.2. Astăzi, *maladia ignorării sensului și finalității reale a legii* are ca efect nefast *limitarea sau anihilarea drepturilor garantate de Constituție*.

1.3. *Libertatea de a reglementa* de către puterile legislativă și executivă devine, deseori, un instrument al restrângerii drepturilor și libertăților sau generează, de multe ori, „poluarea normei constituționale”, atât prin inflație de prevederi parazitare, cât și prin dispoziții temporare, impuse de așa-zise „situații excepționale”, care sunt însă personalizate, adică ajung în „iadul abuzului legislativ”¹.

1.4. *Criza procesului legislativ* este relevantă și de statistică: 100 de legi, 75 – TACITE, 25 de dezbateri, din care 15 legi de aprobare a unor ordonanțe de urgență? Deci din 100, 10 sunt produse ale democrației parlamentare.

2. *Nu pe căi și proceduri ocolite* (vezi și adoptarea tacită, ordonanțele de urgență), care eludează Constituția și democrația, se asigură legalitatea și statul de drept, democratic și social, afirmându-se, malefic, formule precum: necesitatea „reformei statului” și „un nou început”, „resetarea statului”, „guvernul meu” și „împărțirea cetățenilor în „penal și restul” etc.

3. În România este neapărată nevoie de revenirea energică la Constituție și la statul de drept democratic, nu doar la statul de drept, înlăturându-se, în forță, deficitul democratic parlamentar și falsă/farsa dezbateri publice a legilor, preluate cu „supunere” din mediul instituțional al UE(?!).

Ignorarea legii fundamentale de către apărătorii declarați ai statului de drept, fetișizarea de către acești „tribuni ai inculturii juridice” a legilor și deciziilor ori avizelor externe, convenabile, dar mai ales confuzia practică cu obstința, între propaganda și gândirea juridică, sub lozinci precum: „Statul de drept este în pericol”, „România educată”, au alterat grav încrederea societăților în autoritățile statului, „opinia divergentă fiind calificată *de plano* drept „TOXICĂ”².

---

¹ A. Marga, *Justiția și valorile ei*, Ed. Meteor Press, București, 2020. A se vedea și exemplul cu ordonanța de urgență – după 14 ani de aplicare este abrogată prin lege (?!).

² *Ibidem*.

4. Deficitul de democrație a generat efecte nocive grave: „Mișcarea străzii este proclamată izvor de drept”, precum în secolul al XIX-lea³, politica „amic-inamic”, impunerea de clișee etc.

Statul de drept nu este un „PARAVAN” pentru nedreptăți comise de titularii puterii și nici „vreo carcasă pentru abuzuri” ori în numele luptei contra corupției sau al legalității, așa cum s-a practicat în România, sub „marea MCV”, timp de aproape 15 ani (?!).

5. Înfăptuirea justiției depinde, în principal, de calitatea legii și a procedurilor, de profesionalismul și integritatea judecătorilor și avocaților, care trebuie să fie dedicați actului de justiție, și nu „activiști ai unor cauze murdare”.

A devenit emblematică asimilarea procurorilor cu judecătorii, după modelul statului totalitar, deveniți și aliați ai unor servicii secrete, integrați în „câmpul tactic”, după un „tipar” ucigător de dreptate, denumit „Protocol secret” (Magnitudinea incriminării extinse și a legilor ample cu sancțiuni – 1.000 de infracțiuni)⁴.

6. Paranoia accelerării legislative, în UE și în România (ca și în celelalte state membre), a generat „monștrii normativi” în dreptul UE și, în replică, în dreptul național. Legile suferă calitativ, fiind pline de un limbaj nejuridic și erori semantice, logice și cu sofisme metodologice sau gramaticale și de reglementare, declarate neconstituționale de către Curtea Constituțională.

Pe de altă parte, în ultimii ani s-a accentuat dezinteresul puterilor executivă și legislativă pentru aducerea la îndeplinire a deciziilor Curții Constituționale, care au rămas neaplicate ani la rând (a se vedea prescripția penală, abuzul în serviciu etc.), fără nicio responsabilitate, situație „instalată” oarecum și în înfăptuirea justiției de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) (?!).

7. Curentul care a sprijinit desfigurarea Constituției a generat și entități paralele cu statul de drept democratic, zdruncinând tripartiția puterilor; s-au preluat formule din perioadele de dictatură, precum cea a șefului statului (chiar și în doctrina elitistă de drept constituțional?!); deși Constituția nu instituie un regim prezidențial și semiprezidențial, în rapoartele MCV și M.St.Dr.-2020, 2021 și 2022 se repetă o formulare bezmetică: „România este o republică democratică semiprezidențială”, în tăcerea umilitoare a puterii politice (?!).

8. Procedura „adoptării tacite”, cea a „angajării răspunderii guvernului” ori a „O.U.G.” au fost utilizate abuziv, prin jocuri politice și de interese diverse, generând legi neconstituționale și nedemocratice, precum și Codurile anilor 2009-2013, ajustate ulterior prin alte legi, dar mai ales prin decizii ale Curții Constituționale.

9. Ignorarea avizelor consultative ale CLR, CSM etc., a unor opinii ale specialiștilor, a AMICUS CURIAE și adoptarea, *ipso facto*, a avizelor/recomandărilor supranaționale, vădit inadecvate și dăunătoare stării reale a societății românești, au constituit o *TARĂ majoră a procesului legislativ*.

³ L. Catargiu: „Nu voi permite ca strada să impună legile”, 1875, discurs la instalarea ca prim-ministru.

⁴ A se vedea Raportul Senatului Franței pe anul 2021.

10. Criza de încredere a poporului, beneficiarul real al legii, față de parlament s-a accentuat, ajungând în 2022 la 14%, iar diversitatea de practică este generată de calitatea legii. Oamenii citesc diferit legea, iar legile bune pentru bibliotecă nu sunt legi utile pentru popor (R. Cazanciuc).

11. Fondul legislativ al României conține 17.000 de acte normative.

Fenomenul legiferării este complex, iar exigențele de calitate ale legii au un rang constituțional.

Nicio lege nu poate fi respectată dacă este deficitară, chiar dacă obligația de a o respecta este de nivel constituțional.

12. Sistematizarea/resistematizarea legilor este un imperativ urgent al statului nostru. Extinderea incriminării trebuie stopată în Codul penal și în legile speciale (sunt 1.000 de infracțiuni).

Există o abordare neconstituțională abuzivă și iresponsabilă a puterii executive ori de câte ori adoptă o ordonanță de urgență ca „lege nouă” cu soluții legislative declarate neconstituționale.

Legile adoptate prin asumarea răspunderii de către guvern se bucură de o prezumție foarte relativă de constituționalitate.

Să privim mai atent la interpretul legii și la cel care o aplică, în condițiile în care există tensiuni frecvente în sistemul legislativ și în cel judiciar, la care se adaugă cele 800 de decizii de neconstituționalitate (2003-2021) ale Curții Constituționale. Un exemplu recent este paralizant: o ordonanță de urgență este declarată neconstituțională după 14 ani de aplicare (?). Curtea Constituțională a invalidat numeroase RIL-uri ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, ceea ce a creat o tensiune maximă între cele două jurisdicții.

13. Identitatea constituțională națională constituie filonul nostru constituțional care trebuie păstrat și apărat, totul trebuie centrat pe art. 153, limitele revizuirii Constituției (T. Toader).

14. Afirmarea științei juridice, ca suport al tehnicii legislative, trebuie să fie un imperativ promovat energic de puterea executivă și de cea legislativă (M. Duțu).

15. Democrația constituțională instituie un spațiu de siguranță și libertate în care tot ceea ce nu este interzis este permis, iar cele mai multe permisiuni nu sunt prevăzute de lege, dar operează *transformarea permisiunilor legale în drepturi subiective* (V. Stoica).

Totuși, în acest spațiu „generos” de libertate și siguranță, legea a incriminat 1.000 de fapte ca infracțiuni în Codul penal și în legile speciale, zeci de mii de contravenții diseminate în miile de acte normative ale fondului legislativ român, alte mii de abateri administrative/disciplinare, ceea ce a dus la degenerarea funcției de organizare și educativ-preventive a statului de drept și democratic și la afirmarea unui stat autoritar-polițienesc în cadrul democrației constituționale (!) (M. Voicu).

Putem vorbi, așadar, despre faptul că *România este un stat de drept și democratic imperfect*, compatibil, cu deficitul democratic din UE și din raporturile instituțiilor Uniunii, cu statele membre (!).

I. Comunicări ale reprezentanților autorităților și instituțiilor publice

Calitatea legii și necesitatea asanării normative

SENATUL României, dr. **Robert CAZANCIUC**,
vicepreședinte, fost ministru al Justiției

Îmi pare foarte rău că nu sunt prezent cu dumneavoastră. Am văzut foarte mulți prieteni, aș putea spune, în sală. La un moment dat, camera de luat vederi a fost mai generoasă și nu ne-a arătat doar pe noi, ci a arătat și publicul. Am și eu două colege membre ale parlamentului aici cu mine de față, care ne ascultă cu foarte mare atenție, și sunt convins că pe urmă ne vor și critica, cel puțin pe mine. Chiar îmi pare foarte rău că nu sunt acolo, dar Comisia Juridică, comisia reunită a celor două camere pe legile speciale ale justiției, are astăzi ultima ședință. Așa a fost să fie, nu ne-am gândit că vor dura atât de mult dezbaterile, dar până la urmă este foarte bine că s-a întâmplat așa, dacă *vorbim de eventuala criză a procesului legislativ*.

*

1. O temă extrem de interesantă, de provocatoare, aș pleca de la titlu, dacă avem sau dacă nu avem o criză a procesului legislativ. În mod cert avem, din păcate, o criză de încredere la nivelul populației în Parlamentul României. Este cumva un paradox. Organul suprem reprezentativ al poporului, parlamentul, are astăzi cea mai mică încredere dintre instituțiile publice în rândul poporului, în rândul celor care l-au ales. Și am un grafic aici în față, am rugat ieri un prieten sociolog să-mi dea graficul încrederii în parlament din 1991 până astăzi. Undeva în 1997 a fost de 60%. De-a lungul timpului a scăzut destul de mult, cu ceva urcușuri la 30% în 2001. Între 2013 și 2015 a fost de peste 30%. Eram în guvern la vremea respectivă și așa s-au întâmplat lucrurile. În 2017, din nou 30 și ceva la sută, pentru ca astăzi să fim la 14%.

Este foarte complicat, din afară, să înțelegi procesul legislativ, vezi doar rezultatele. Legea se află într-o permanentă dispută – să spunem, dacă vreți – cu viața. Întotdeauna trebuie să ții cumva ritmul cu ce se întâmplă în societate, în viața reală, de unde și vorba că „viața bate filmul”, și atunci, de foarte multe ori, în mod firesc norma pare să rămână cumva încremenită într-un proiect avut în vedere la momentul votului și deciziilor cu privire la un proiect anume. Beneficiarul suprem al legii nu este practicantul, nu este judecătorul, nu este procurorul, ci este în primul rând poporul român, lui i se adresează legea, el este cel care va judeca dacă o lege, până la urmă, este bună sau nu este bună.

2. Noi trebuie să ne asigurăm că legea pleacă de la o nevoie socială reală. Dacă legea nu vine de la o nevoie socială reală, apar conflicte, apar dispute, apare nemulțumirea firească în cei care sunt chemați la un moment dat să adopte legi, și mă refer la legea cadrului normativ în sine adoptată de parlament, și nu la alte acte normative. Sunt în vigoare astăzi, din câte știu eu (iar colegul Iordache știu că este cu noi), în jur de 15.000 de acte normative cu fondul

activ. Este foarte complicat să-i ceri poporului tău să respecte toate aceste acte la virgulă și eventual să-l mai și atenționezi că dacă nu respectă va fi sancționat. Asta nu înseamnă că norma devine cumva facultativă. Dar faptul că avem atât de multe norme are consecințe, dacă vorbeam puțin mai devreme de legile justiției, are consecințe în instanțele de judecată, are consecințe în ceea ce se numește astăzi în limbajul judecătorilor și procurorilor practică neunitară.

3. Practica neunitară este una dintre principalele probleme care dinamitează încrederea poporului în actul de justiție. Este foarte complicat să explici de ce la București sau la Cluj sunt soluții diferite în aceeași speță. Oamenii cred că ceva a intervenit, că avocatul părții adverse a fost cumpărat. Nici vorbă. De cele mai multe ori, pur și simplu știți cum este, unde sunt doi juriști sunt trei păreri, oamenii citesc diferit legea. Citesc diferit legea numai atunci când n-au avut răbdare de foarte multe ori să discutăm în jurul unui act normativ, precum cei care vor veni ulterior să o aplice, cei cărora le cerem să aibă o anumită conduită, să înțeleagă foarte clar ce a vrut legiuitorul. Deci, Curtea are (a avut de-a lungul timpului) suficiente decizii din care parlamentul să înțeleagă că legea trebuie să fie clară, oamenii trebuie să știe ce conduită să adopte, iar în situația în care nu respectă acea conduită indicată de lege, să știe foarte clar ce consecințe se abat asupra lor.

Această, să spunem, larghețe pe care o are de foarte multe ori legea este și foarte greu să faci la un moment dat, să pui între virgule toată viața, nu poți să pui între virgule toată viața, tot ceea ce credem noi la un moment dat că ar fi cuprins în lege, pentru că altfel legea devine constrângătoare. Chiar îmi spunea astăzi un coleg, profesor de drept civil, că am pus foarte multe dispoziții civile în procedură civilă, încât la un moment dat normele devin constrângătoare, ajunge legea să constrângă. Sigur, legea nu este făcută să încurce, legea este făcută să ajute, dar dacă vrem să punem toate detaliile în lege, atunci legea riscă să devină constrângătoare. De aceea, ea trebuie să aibă un anumit factor de generalitate, dar în așa fel încât să acopere relația socială pe care vrem s-o reglementăm, nu s-o lase cumva, să spunem, mai degrabă nereglementată. Ce avem de făcut în această dispută firească până la urmă între lege și relațiile sociale, între viața care are ritmul ei, în mod cert mult mai alert decât parlamentul și poate și din această perspectivă, și percepția de criză la un moment dat dincolo de ceea ce avem ca cifre, efectiv 14%, arată în mod cert ce conține o criză la nivelul Parlamentului României.

Noi am început, cel puțin de când am fost eu implicat în 2016 în parlament, un proces de asanare. Avem în mod cert foarte multe legi în fondul activ împreună cu Consiliul Legislativ, împreună cu colegii din parlament, am încercat pas cu pas, cu pași mărunți este adevărat, din păcate până în momentul de față, să încercăm să reducem numărul de acte normative. Este un demers care trebuie făcut în continuare, în cooperare cu parlamentul, consiliul, Curtea Constituțională, instanțele de judecată.

Am spus de foarte multe ori colegilor judecători și procurori – când mergeam prin țară ca membru al guvernului –, veniți și puneți pe masa ministerului, pe masa parlamentului acele acte normative care vă creează balastru judiciar. Sunt acte normative, care mai vechi, care mai noi, mai bine sau mai puțin bine redactate, care duc la cauze repetitive. Sunt instanțe care la un moment dat aveau aproape un sfert din numărul de dosare pe un singur tip de cauză, un fel de balastru judiciar. Și am cerut întotdeauna magistraților să aducă pe masa ministerului, a parlamentului propuneri de a scoate din fondul activ acele normative care încarcă inutil

instanțele. În loc ca judecătorul să se ocupe de ceea ce au nevoie, trebuie să soluționeze, între ghilimele fie spus, acele cauze repetitive.

4. Acest proiect de asanare normativă a fost precedat de o soluție optimă realizată la minister în perioada 2014-2015, și anume accesul gratuit la Monitorul Oficial. Era absolut incredibil în România până în 2014, noi pretindeam propriului popor să cunoască, să respecte legea, dar în același timp îi ceream și bani ca să cunoască legea. Acel proiect în care fiecare cetățean poate găsi pe site-ul Ministerului Justiției, gratuit, Monitorul Oficial a fost, cred, un succes destul de mare în 2014-2015. Nu este destinat neapărat profesioniștilor care au nevoie, să spunem, de criterii mai complexe de documentare în actul normativ, dar pentru cetățean accesul gratuit la lege a fost un pas esențial pentru a putea pretinde în mod real, ulterior, să respecte legea. Era incredibil că cerem oamenilor bani ca să cunoască legea.

5. E un proiect, de asemenea, pe care l-am început în urmă cu mulți ani de zile care să ducă tot la clarificarea normelor, și anume republicarea actelor normative. Dl președinte Dorneanu și dl președinte Enache știu bine de acest proiect. Mie mi se pare aproape incredibil în continuare că noi publicăm succesiv acte normative, la un moment dat nu mai știm care a fost norma de bază. Ideea aceasta a pornit de la un caz pe care l-am întâlnit în 2002, când o doamnă în jur de 70 de ani a depus o petiție la prim-ministru, în care spunea că are o pensie foarte mică. La un moment dat a primit niște bani în plus, și acum a venit statul să o execute, să-i ia casa, pentru că i s-au dat niște bani și nu știm de ce. Mergând pe firul lucrurilor, am constatat că Legea pensiilor avea la vremea respectivă în jur de 40 și ceva de modificări, așa că pur și simplu cei de la Casa de Pensii s-au încurcat, nu au mai știut ce text să aplice.

Și de aici a pornit acea idee a republicării concomitente, adică în momentul în care ai modificat un act normativ de bază, în același Monitor Oficial să republici textul de bază, în așa fel încât cetățeanul să aibă întotdeauna în Monitorul Oficial un act normativ de la un cap la altul foarte clar. Sigur, ne-am confruntat cu foarte multe impedimente, am avut discuții, am ajuns și la Curtea Constituțională. Curtea a dat cumva o soluție de tip Solomon, dar noi am rămas cu această problemă în care cetățeanul se întreabă: De ce este nevoie să caut în 10 Monitoare Oficiale?

A fost și este în continuare o rigoare la care suntem datori să găsim un răspuns, dacă vă rog să ne gândim la beneficiarul final al legii, și anume, cetățeanul, dacă vă rog să ne gândim cum să rezolvăm această criză de încredere, până la urmă, în instituția fundamentală a statului român care se numește Parlamentul României.

6. Vă spuneam despre legile justiției. Au fost dezbateri extrem de îndelungate, aici este foarte bine că e așa. Ne grăbim de foarte multe ori să legiferăm, ne grăbim de foarte multe ori ca oameni politici să rezolvăm anumite probleme și să le spunem celor care ne-au trimis în parlament că le-am rezolvat problema. Dar dorința noastră și puterea pe care o avem nu sunt suficiente pentru a și pune în Monitorul Oficial sau pe masa cetățeanului o lege care să-i ajute așa cum a fost intenția noastră, dacă pe parcursul acestui proces nu avem suficientă răbdare să-i chemăm pe cei care cunosc și sunt implicați într-un anumit domeniu, să-i ascultăm, să lăsăm orgoliile deoparte. Sunt foarte multe exemple în parlament, eu în acest mandat și anul trecut am cel puțin 3-4 acte normative inițiate care au trecut cu vot unanim. Nu i-a constrâns nimeni pe parlamentari să voteze cu vot unanim. Dacă le explici oamenilor foarte

bine, înainte de a depune un proiect, de ce vrei să faci anumite lucruri, eu cel puțin am găsit înțelegere indiferent de partid și sunt, cum spuneam, legi care au trecut cu vot unanim. Asta înseamnă că dezbateră este fundamentală, dialogul politic este fundamental, dialogul cu asociațiile profesionale este fundamental, transmiterea în direct a dezbaterilor este fundamentală și în comisie, și în parlament, pentru ca oamenii ulterior să înțeleagă care a fost spiritul legii. *Și am făcut apel la foștii mei colegi judecătorești și procurori, atunci când nu înțeleg un act normativ, să meargă în primul rând la dezbateră parlamentară. Poate că acea dezbateră parlamentară ajută la înțelegerea, să spunem, intenției legiuitorului atunci când a pornit un proces normativ.*

7. Cred că timpul meu se apropie de final. Mulțumesc foarte mult încă o dată pentru invitație și îmi pare extrem de rău că nu sunt cu dumneavoastră acolo, deoarece sunt convins că vor genera discuții de substanță care să ducă, de ce nu, la propuneri concrete pentru a ieși din această criză a procesului legislativ și a calității legii în România. *E o lipsă de încredere în lege în România și sunt destul de trist. Criza de încredere pleacă în mod cert... cauzele crizei trebuie să le căutăm în procesul de elaborare a legii și o să mergem până la final în procesul de aplicare efectivă a legii. Pentru că dacă noi avem legi care sunt bune doar pentru bibliotecă, indiferent cât ne străduim noi în parlament să le facem clare, dacă legea la final nu se aplică în litera și în spiritul ei, o să fie foarte complicat să redăm încrederea în actul normativ.* Deci, trebuie o cooperare loială, efectivă între puterile statului pentru a putea să surmontăm această criză de încredere în legea din România. Fără a surmonta această criză, cred că o să fie foarte greu ca România să se dezvolte. Este complicat să vii într-o țară, dacă vrei să investești în prezent în România, în care n-ai încredere în sistemul normativ, n-ai încredere în situația unui litigiu, și să mergi la o instanță de judecată, care cu maturitate, cu experiență, cu înțelepciune, fără niciun fel de interferență din afară, să dea o soluție bazată pe lege, pe probe și pe conștiință.

Sper ca această dezbateră să aducă pe masa parlamentului idei bune pentru a arăta poporului că suntem în slujba lui cu bune, cu rele, dar avem această dorință sinceră de a face România să progreseze. Mulțumesc foarte mult de invitație.